

УДК 021.84:025.7/.9]:655.4/.5](477)"2020"(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2021.5(298).15-21

Тетяна Жигун,

старший науковий співробітник відділу наукового опрацювання
обов'язкових примірників Книжкової палати України,
e-mail: prim@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8022-1505>

Тетяна Устіннікова,

старший науковий співробітник відділу наукового опрацювання
обов'язкових примірників Книжкової палати України,
e-mail: prim@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3473-9578>

Аналіз стану доставляння обов'язкових примірників видань України у 2020 році

Стаття містить результати аналітичних досліджень щодо стану доставляння суб'єктами видавничої справи й діяльності друкованих засобів масової інформації (далі — ЗМІ) обов'язкових примірників (далі — ОП) вітчизняних видань у 2020 р. Показники, що характеризують рівень доставляння ОП у 2020 р., подано в порівнянні з аналогічними показниками 2019 р. Наведено також огляд звітності видавців і редакцій (інших установ) друкованих ЗМІ щодо випуску ними видавничої друкованої продукції.

Ключові слова: база даних; видавничі продукти; видання; державна бібліографічна реєстрація ОП; звіт; звітність; неперіодичне видання; обов'язковий примірник; періодичне видання; система ОП; стан доставляння ОП; суб'єкт видавничої справи; суб'єкт діяльності друкованих ЗМІ

Постановка проблеми. Об'єктом щорічних досліджень відділу наукового опрацювання обов'язкових примірників Книжкової палати України (далі — відділ ОП) є обов'язкові примірники всіх видів друкованих видань, випущених вітчизняними видавцями, що мають доставлятися одержувачам згідно із законодавством України.

Від оперативності та якості первинного опрацювання ОП у відділі залежить успішна робота інших наукових структурних підрозділів Книжкової палати України.

Своєчасне й повне доставляння видавцями ОП видань у Книжкову палату України забезпечує виконання головного завдання — поповнення фонду Державного архіву друку примірниками вітчизняної друкованої продукції, створення належних умов для їх довічного зберігання та використання. Дослідження стану доставляння ОП є актуальним завданням, розв'язання якого дасть змогу простежити динаміку розвитку книжкового ринку, а також з'ясувати ступінь дотримання видавцями вимог чинного законодавства України.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Підґрунтям для здійснення аналізу стану доставляння ОП у 2020 р. слугували нормативні документи та законодавчі акти [1—3], аналітичне дослідження М. Сенченка [4], статистичні дані, уміщені у збірнику "Друк України" [5], звітна документація відділу [6].

Мета статті — аналітичне дослідження стану доставляння обов'язкових примірників видань суб'єктами видавничої справи й діяльності друкованих ЗМІ у 2020 р.

Виклад основного матеріалу дослідження. Книжкова палата України як центр державної бібліографії, діяльність якої визначено ст. 27 Закону України від 05.06.1997 № 318/97-ВР "Про видавничу справу", плідно співпрацює з вітчизняними видавцями, забезпечуючи виконання положень чинної системи обо-

в'язкового примірника документів (далі — система ОП), що ґрунтується на національному законодавстві.

Наразі в Україні систему ОП регламентують такі основні законодавчі акти: Закон України від 09.04.1999 № 595-XIV "Про обов'язковий примірник документів", Закон України від 12.01.2012 № 4319-VI "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо доставляння обов'язкового безоплатного примірника документів", постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2002 № 608 "Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів", Закон України від 27.01.1995 № 32/95-ВР "Про бібліотеки і бібліотечну справу".

Неухильно виконуючи норми вищезазначених законодавчих документів, фахівці відділу наукового опрацювання обов'язкових примірників Книжкової палати України систематично ведуть спостереження за повнотою та своєчасністю доставляння безоплатних примірників усіх видів видань, випущених суб'єктами видавничої справи на терені України.

Примірники видань, потрапляючи у відділ ОП, підлягають первинному опрацюванню. Фахівці визначають, до якого виду належить кожне з видань, і здійснюють їх державну бібліографічну реєстрацію, створюючи електронні бази даних (далі — БД), які використовують у роботі науковці відділу ОП та інших підрозділів Книжкової палати України, зокрема під час здійснення контролю за доставлянням ОП і аналізування стану доставляння ОП.

БД "Друковані засоби масової інформації України" щороку актуалізують, вона є інформаційним джерелом для органів державної влади й фахівців видавничої та суміжних із нею галузей.

Одним з інструментів для визначення стану доставляння ОП видань є обов'язкова звітність видавців неперіодичних книжкових видань за формою № 1-В (книги) (квартальна) та періодичних і продовжу-

ваних видань за формою № 1-В (ЗМІ) (піврічна). Саме тому фахівці відділу ОП приділяють чимало часу моніторингові надання видавцями звітів.

Зрештою, комплекс робіт, які виконує відділ ОП, має забезпечувати своєчасне та безперервне поповнення фонду Державного архіву друку Книжкової палати України примірниками вітчизняної друкованої продукції.

Щороку результати аналітичних досліджень відділу ОП публікують у науково-практичному журналі "Вісник Книжкової палати".

Для оцінювання динаміки й тенденцій розвитку видавничої справи України показники рівня доставляння та державної бібліографічної реєстрації основних видів неперіодичних, періодичних і продовжуваних видань у поточному звітному році подають у порівнянні з показниками попереднього звітного року.

За узагальненими даними, у 2020 р. фахівці відділу ОП опрацювали та здійснили державну бібліографічну реєстрацію 83 791 друкованої одиниці (далі — друк. од.) ОП видань. З цієї кількості 24 122 друк. од. — це неперіодичні текстові видання (книги, автореферати дисертацій, нотні, образотворчі та картографічні видання). Ще 58 238 ОП становлять газети (49 579 друк. од.) та інші, крім газет, періодичні й продовжувані видання — журнали, збірники наукових праць, рекламні, інформаційні видання, бюлетені, календарі (8659 друк. од.).

Загалом, порівнявши наведені дані з аналогічними показниками 2019 р., коли було доставлено й опрацьовано ОП 99 074 друк. од. видань, є очевидним зниження загального рівня доставляння та опрацювання ОП на 15 283 друк. од. (15,4%). Така ситуація значною мірою спричинена запровадженням в Україні карантинних заходів у зв'язку з пандемією COVID-19.

Стан доставляння та опрацювання основних видів неперіодичних видань у 2019—2020 рр. подано в табл. 1.

Таблиця 1

Стан доставляння ОП основних видів неперіодичних видань: 2019—2020 рр.

Види неперіодичних видань	2019 р.	2020 р.	
	Кількість видань (друк. од.)	Кількість видань (друк. од.)	% відношення до 2019 р.
Усього, у т. ч.:	31 413	24 122	76,8
Книги і брошури	24 565	18 967	77,2
Автореферати дисертацій	5 360	3 182	59,4
Нотні	214	156	72,9
Образотворчі	1 115	1 692	151,7
Картографічні	159	125	78,6

Кількісні показники таблиці підтверджують значне зниження рівня доставляння та опрацювання ОП більшості основних видів неперіодичних видань у 2020 р. у порівнянні з 2019 р., за винятком образотворчих, кількість доставлених ОП яких збільшилася на 51,7%.

Із загальної кількості доставлених ОП основних видів неперіодичних видань (24 122 друк. од.) майже 23% складають примірники видань, випущених минулими роками. Це 4348 друк. од. ОП видань, які не було вчасно доставлено.

Станом на 01.01.2021 в Україні здійснюють видавничу діяльність 14 державних видавництв, що увійшли до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи України й належать до сфери управління Держкомтелерадіо.

Загалом упродовж 2020 р. 9 із них своєчасно доставили в Книжкову палату України ОП 170 видань. Серед них: ДП "Всеукраїнське спеціалізоване видавництво "Світ", м. Львів (49 ОП); ДП "Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво "Каменярь", м. Львів (36); ДП "Державне спеціалізоване видавництво художньої літератури "Дніпро", м. Київ (25); ДП "Державне спеціалізоване видавництво "Либідь", м. Київ (17); ДП "Державне спеціалізоване видавництво "Мистецтво", м. Київ (17); Державне спеціалізоване видавництво "Музична Україна", м. Київ (11); Національне видавництво дитячої літератури "Веселка", м. Київ (7); Державна наукова установа "Енциклопедичне видавництво", м. Київ (7); Державна наукова установа "Книжкова палата України імені Івана Федорова", м. Київ (1).

Не доставило ОП жодного з видань, які зазначено у звітах про випуск друкованої видавничої продукції за формою № 1-В (книги) (квартальна), ДП "Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво "Карпати", м. Ужгород (21 друк. од.).

Не звітували впродовж 2020 р. ДП "Державне спеціалізоване видавництво "Вища школа", м. Київ, ДАК "Укрвидавполіграфія", м. Київ і ДП "Державне спеціалізоване видавництво "Україна", м. Київ.

ДП "Спеціалізоване видавництво "Техніка", м. Київ згідно з наданими звітами у 2020 р. видавничу діяльність не здійснювало.

Серед видавців, які належать до сфери управління інших державних установ, найбільше ОП доставлено: видавництвом "Право", м. Харків (179 друк. од.); Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича (157); ДНВП "Картографія", м. Київ (105); Національним університетом "Львівська політехніка" (78); Київським національним університетом імені Тараса Шевченка (60); Львівським національним університетом імені Івана Франка (51); Національною академією державного управління при Президентові України, м. Київ (23); Харківським національним університетом міського господарства імені О. М. Бекетова (19); ДП "Видавництво Національної академії наук України "Наукова думка", м. Київ (11).

3-поміж видавців інших форм власності найбільше ОП доставлено: ПП "Кристал бук", м. Київ (1298 друк. од.); "Книжковим клубом "Клуб Сімейного Дозвілля", м. Харків (1214); ТОВ "Видавничий будинок "Інтелект України", м. Харків (872); ТОВ "Видавництво "Ранок", м. Харків (687); ТОВ "Твори", м. Вінниця (439); ТОВ "Видавництво "Навчальна книга — Богдан", м. Тернопіль (356); ТОВ "Видавництво Старого Лева", м. Львів (320); ТОВ "Видавнична група

"КМ-БУКС", м. Київ (314); редакцією газети "Підручники і посібники", м. Тернопіль (278); ТОВ "Видавництво "Віват", м. Харків (214); ТОВ "Науково-виробниче підприємство "Росток А.В.Т.", м. Суми (184); ТОВ "Егмонт Україна", м. Київ (105); ТОВ "Видавництво "Свічадо", м. Львів (81); ФОП Євенок О. О., м. Житомир (67).

Варто зауважити, що у 2020 р. ПП "Кристал бук", м. Київ вперше випередило "Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", м. Харків за кількістю доставлених ОП книжкових видань.

Окрім дослідження стану доставляння ОП періодичних видань, було опрацьовано та здійснено

державну бібліографічну реєстрацію доставлених ОП друкованих ЗМІ. Це 49 579 друк. од. (1541 назва) газет і 8659 друк. од. (2252 назви) інших періодичних видань. Загалом їх кількість становить 58 238 друк. од. (3793 назви).

Порівнюючи ці узагальнені показники з аналогічними показниками 2019 р. (66 251 друк. од. і 4211 назв), з'ясувалося, що рівень доставляння ОП у друк. од. знизився загалом на 12%, за назвами — майже на 10%.

Кількісні показники стану доставляння ОП газет та інших періодичних видань у порівнянні з 2019 р. деталізовано й подано в табл. 2 і 3.

Таблиця 2

Загальний стан доставляння ОП газет: 2019—2020 рр.

Область, місто	2019 р.		2020 р.	
	Кількість назв	Кількість друк. од.	Кількість назв	Кількість друк. од.
Вінницька	71	2 867	67	2 677
Волинська	55	1 604	61	1 674
Дніпропетровська	135	4 600	108	3 828
Донецька	50	1 877	47	1 600
Житомирська	53	1 716	51	1 904
Закарпатська	21	643	24	680
Запорізька	81	2 987	87	3 232
Івано-Франківська	29	951	24	613
Київська	76	2 194	85	2 116
Кіровоградська	30	1 107	28	995
Луганська	31	1 100	27	1 047
Львівська	38	958	41	1 004
Миколаївська	45	2 181	41	1 825
Одеська	50	1 939	46	1 806
Полтавська	79	2 705	70	2 520
Рівненська	19	792	24	867
Сумська	35	1 713	33	1 508
Тернопільська	39	1 313	38	1 071
Харківська	94	3 254	83	3 145
Херсонська	59	1 979	52	1 830
Хмельницька	58	1 776	40	1 400
Черкаська	67	2 325	52	2 227
Чернівецька	38	1 038	17	724
Чернігівська	34	1 249	27	1 056
м. Київ	388	10 511	368	8 230
Усього	1 675	55 379	1 541	49 579

Аналіз рівня доставляння ОП газет у Книжкову палату України редакціями друкованих ЗМІ за областями впродовж 2020 р. виявив його зниження у порівнянні з 2019 р. Зокрема, дані таблиці свідчать, що загальна кількість доставлених ОП газет зменшилася на 5800 друк. од. (10,5%).

У порівнянні з 2019 р. кількість ОП за назвами доставлених газет зменшилася, відповідно: у Дніпропетровській області — на 27 (135 і 108), Чернівецькій — 21 (38 і 17), м. Києві — 20 (388 і 368), Хмельницькій — 18 (58 і 40), Черкаській — 15 (67 і 52), Харківській — 11 (94 і 83), Полтавській — 9 (79 і 70), Херсонській — 7 (59 і 52), Чернігівській — 7 (34 і 27), Івано-Франківській — 5 (29 і 24), Вінницькій — 4 (71 і 67),

Луганській — 4 (31 і 27), Миколаївській — 4 (45 і 41), Одеській — 4 (50 і 46), Донецькій — 3 (50 і 47), Житомирській — 2 (53 і 51), Кіровоградській — 2 (30 і 28), Сумській — 2 (35 і 33), Тернопільській — 1 (39 і 38).

Однак у Київській, Волинській, Запорізькій, Рівненській, Закарпатській і Львівській областях кількість доставлених ОП газет за назвами певною мірою зросла.

Спостерігаючи за випуском газет в областях України, виявлено, що у 2020 р. редакції вчасно не доставили 291 ОП газет за назвами, лідирують редакції друкованих ЗМІ м. Києва (49 ОП), Дніпропетровської (33), Чернівецької та Хмельницької (по 21), Черкаської (20) областей.

Особливо актуальною є проблема несвоєчасного доставляння ОП міських і районних газет.

Опрацюючи у 2020 р. доставлені ОП газет, фахівці відділу з'ясували, що 124 із них — це газети з новими назвами. Наразі їх зареєстровано й внесено в базу даних "Друковані засоби інформації України".

Найбільше ОП нових газет доставлено з м. Києва (30 назв), Волинської та Київської (по 15), Запорізької, Львівської та Тернопільської (по 8), Закарпатської,

Полтавської та Рівненської (по 5), Дніпропетровської та Черкаської (по 4), Херсонської (3) областей.

Проведений аналіз доставлених у 2020 р. ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань (8659 друк. од.) свідчить про зниження загального рівня їх доставляння в порівнянні з 2019 р. (10 872 друк. од.) на 2213 друк. од., що становить 20,3%.

Докладніше результати опрацювання ОП зазначених видань наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Загальний стан доставляння ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань: 2019—2020 рр.

Види періодичних (крім газет) і продовжуваних видань	2019 р.		2020 р.	
	Кількість назв	Кількість друк. од.	Кількість назв	Кількість друк. од.
Журнали	2 164	8 826	1 856	6 727
Продовжувані видання (збірники)	38	84	36	58
Рекламні видання, бюлетені	190	1 697	175	1 562
Інформаційні видання (експрес-інформація)	20	112	16	100
Календарі	115	119	161	176
Періодичні (крім газет) і продовжувані електронні видання	9	34	8	36
Усього	2 536	10 872	2 252	8 659

Дані таблиці свідчать про низький рівень доставляння ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань.

Однією з причин зменшення кількості доставлених ОП журналів (на 2099 друк. од.), бюлетенів (135), продовжуваних (26) та інформаційних видань (12) є об'єднання кількох номерів (випусків) в один.

Водночас дані таблиці демонструють збільшення кількості доставлених ОП календарів на 57 друк. од.

Зменшилася на 284 одиниці й кількість доставлених ОП за назвами.

Порівняльні показники кількості доставлених у 2020 р. ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань за видами та назвами за областями України подано в табл. 4.

Таблиця 4

Кількість доставлених у 2020 р. ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань за видами та назвами (за областями України): 2020 р.

Область, місто	Загальна кількість назв	Кількість назв за видами видань					
		2020 р.					
	2020 р.	Журнали	Продовжувані видання (збірники)	Рекламні видання, бюлетені	Інформаційні видання (експрес-інформація)	Календарі	Періодичні (крім газет) і продовжувані електронні видання
Вінницька	40	36	2	1	—	—	1
Волинська	30	28	—	1	—	1	—
Дніпропетровська	108	97	—	5	—	6	—
Донецька	30	26	2	2	—	—	—
Житомирська	14	14	—	—	—	—	—
Закарпатська	29	27	2	—	—	—	—
Запорізька	44	39	2	2	—	—	1
Івано-Франківська	29	29	—	—	—	—	—
Київська	38	27	2	7	—	1	1
Кіровоградська	13	11	—	2	—	—	—
Луганська	16	14	—	1	—	1	—
Львівська	192	150	5	35	—	2	—
Миколаївська	9	9	—	—	—	—	—
Одеська	107	104	2	—	—	—	1
Полтавська	23	22	1	—	—	—	—

Область, місто	Загальна кількість назв	Кількість назв за видами видань					
		2020 р.					
	2020 р.	Журнали	Продовжувані видання (збірники)	Рекламні видання, бюлетені	Інформаційні видання (експрес-інформація)	Календарі	Періодичні (крім газет) і продовжувані електронні видання
Рівненська	30	27	1	—	1	1	—
Сумська	26	25	—	1	—	—	—
Тернопільська	78	29	1	—	—	48	—
Харківська	273	214	6	5	—	48	—
Херсонська	29	29	—	—	—	—	—
Хмельницька	46	34	1	—	—	11	—
Черкаська	27	27	—	—	—	—	—
Чернівецька	29	28	—	1	—	—	—
Чернігівська	15	13	1	1	—	—	—
м. Київ	977	797	8	111	15	42	4
Усього	2 252	1 856	36	175	16	161	8

Дані таблиці засвідчують, що найбільшу кількість ОП доставлено редакціями друкованих ЗМІ м. Києва (977), Харківської (273), Львівської (192), Дніпропетровської (108), Одеської (107), Тернопільської (78), Хмельницької (46), Запорізької (44) областей. Така сама тенденція зберігається й щодо доставляння ОП журналів.

Редакції друкованих ЗМІ майже з усіх областей України у 2020 р. доставили ОП 152 нових назв зазначених видань. Найбільше — із м. Києва (50), Тернопільської (30), Львівської (26), Дніпропетровської (9), Харківської (8) областей.

Водночас за результатами досліджень документного потоку ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань (за областями України) з'ясовано, що впродовж 2020 р. у Книжкову палату України не доставлено ОП 640 назв видань, випуск яких було започатковано попередніми роками: м. Київ — 280 назв, Харківська область — 74, Львівська — 41, Дніпропетровська — 31, Одеська — 25, Тернопільська — 23, Хмельницька — 19, Запорізька — 15, Івано-Франківська та Київська — по 14, Донецька та Черкаська — по 11, Вінницька — 9, Закарпатська та Полтавська — по 8, Чернігівська та Сумська — по 7, Чернівецька — 6, Херсонська, Рівненська та Миколаївська — по 5, Кіровоградська — 4, Житомирська — 3, Луганська — 2.

Однією з важливих функцій відділу ОП є контроль за наданням суб'єктами видавничої справи й суб'єктами діяльності друкованих ЗМІ (далі — суб'єкти) обов'язкової звітності про випуск видавничої продукції.

Систематичний моніторинг надання звітності дає змогу визначити стан видавничої діяльності суб'єктів упродовж звітного року, а використання звітів за формами № 1-В (книги) (квартальна) і № 1-В (ЗМІ) (піврічна) є додатковим інструментом проведення моніторингу доставляння ОП видань.

Загалом у 2020 р. отримано звіти від 3101 суб'єкта. З'ясовано, що з 1018 суб'єктів видавничої справи 149 не здійснювали видавничу діяльність.

З 20 823 назв книг і брошур, зазначених у звітах, у Книжкову палату України доставлено 19 919 ОП, відповідно, 919 не доставлено, тобто рівень доставляння ОП за звітами у 2020 р. становить 95,7%.

Упродовж 2020 р. зареєстровано 81 нового суб'єкта видавничої справи.

Отримано звіти за формою № 1-В (ЗМІ) лише від 589 суб'єктів із 2083, що свідчить про низький рівень їхньої відповідальності.

За результатами аналізу звітів за формою 1-В (ЗМІ) виявлено, що лише 436 суб'єктів із 589 надіслали звіти за I, II півріччя 2020 р. вчасно, зокрема: Видавничий дім "Академперіодика", м. Київ; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич; ДП "Видавництво "Соцінформ", м. Київ; Всеукраїнська громадська організація "Українська бібліотечна асоціація", м. Київ; ТОВ "Аграрне видавництво", м. Київ; ДП "Центр розвитку експериментальних методів дослідження якості "Хроматос", м. Київ; ГО "Всеукраїнська асоціація ендovasкулярної нейрорентгенохірургії", м. Київ; Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське; ТОВ "Видавничий дім "Аудитор України", м. Київ; ТОВ "Бізнес. Заварнік", м. Одеса; Музейний фонд ім. О. О. Браунера, м. Одеса; ТОВ "Пожосвіта", м. Харків; ПП "Соціально-гуманітарна науково-творча майстерня "Новий курс", м. Харків; Черкаський державний технологічний університет, видавництво "Смірна", м. Черкаси; комунальна установа "Видавничий дім "Моя Вінничина", м. Вінниця; ТОВ "КОД", м. Кропивницький; Міжнародна громадська організація "Надія — людям", м. Рівне; ТОВ "ФАКТ", м. Харків; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків; Одеський національний морський університет, м. Одеса; ПП "Третя планета", м. Київ; Інститут проблем ресторації інформації НАН України, м. Київ; ТОВ "Аква-Терм Україна", м. Київ; ТОВ "Телекомпанія "Малютко-ТВ",

м. Київ; АП "Асоціація консалтингових фірм", м. Київ; Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України, м. Дніпро; ПП "Голос Казанківщини", смт Казанка (Миколаївська обл.); ПП "Ін-Про", м. Запоріжжя; ПП Інформаційно-видавниче об'єднання "Сільське життя", смт Добровеличківка (Кіровоградська обл.); ПП "Редакція газети "Вперед", смт Ярмолинці (Хмельницька обл.); ПП "Редакція газети "Голос Самбірщини", м. Самбір (Львівська обл.); Профспілка авіабудівників України, м. Київ; ТзОВ "Редакція Іванівської районної газети, смт Іваничі (Волинська обл.); ТОВ "Аграрне видавництво", м. Київ; ТОВ "Видавничий дім "Кур'єр", м. Ізмаїл (Одеська обл.); ТОВ "Діорама", м. Київ; ТОВ "Редакція газети "Знамя труда", м. Середина-Буда (Сумська обл.); ТОВ "Редакція газети "Приорільська правда", смт Царичанка (Дніпропетровська обл.); ТОВ "Терно-граф", м. Тернопіль; ТОВ "Редакція Тячівської районної газети "Дружба", м. Тячів (Закарпатська обл.); ТОВ "Фактор-Медіа", м. Харків; ТОВ "Редакція газети "Яготинські вісті", м. Яготин (Київська обл.) тощо.

Ще 153 суб'єкти звітували із запізненням, наприклад: ТОВ "Медичний маркетинг", м. Київ; ФОП Лозовий В. М., м. Чернігів; Херсонська державна морська академія, м. Херсон; Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль; ФОП Скомаровський В. І., м. Київ; ФОП Ходаковська О. В., м. Київ; ТОВ "Дитячий міжнародний журнал "Познайка", м. Київ; Національний фармацевтичний університет, м. Харків; Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б. І. Веркіна Національної академії наук України, м. Харків; ФОП Кухаренко Ю. Ю., м. Київ; ТОВ "Видавництво ОВК", м. Київ; ТОВ "Видавнич

група "Шкільний світ", м. Київ; Державне підприємство "Український державний геологорозвідувальний інститут", м. Київ; ТОВ "Професійні видання Східна Європа", м. Київ; Видавництво Одеського регіонального інституту державного управління, м. Одеса; ПП "Житомироблдрукарня", м. Житомир; ТОВ "Видавничий дім "Перше вересня", м. Київ; ТОВ "Група компаній "Мед Експерт", м. Київ; ТОВ "Знамя труда Масс-Медіа", м. Первомайський (Харківська обл.) та інші.

Усього у звітах за формою № 1-В (ЗМІ) зазначено 1549 назв друкованих ЗМІ, в Книжкову палату України доставлено ОП 1432 назв, відповідно 117 не доставлено, випуск 51 назви видань припинено.

Висновки. Фахівці відділу повсякденно працюють із видавцями, надають їм роз'яснення та консультації з питань доставляння ОП і надання звітності, зокрема оперативно інформують про допущені порушення норм Закону України "Про обов'язковий примірник документів", положень постанови Кабінету Міністрів України "Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів", надають методичну допомогу щодо правильного оформлення форм звітності № 1-В (книги) (квартальна) і № 1-В (ЗМІ) (піврічна), нагадують про своєчасне надання звітів про випуск друкованої продукції, наполягають на усуненні допущених помилок тощо.

Загалом було проведено 339 консультацій, надіслано 6 офіційних і 148 електронних листів суб'єктам видавничої справи щодо порушення ними норм законодавства про обов'язковий примірник документів.

Така форма спілкування сприяє досягненню головної мети — поліпшенню стану доставляння ОП й наповненню ними фонду Державного архіву друку Книжкової палати України.

Список використаних літератури та джерел

1. Про обов'язковий примірник документів : закон України від 9 квіт. 1999 р. № 595-XIV // Офіційний вісник України. — 1999. — № 18. — С. 36.
2. Про адміністративні правопорушення : кодекс України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>. — Назва з екрана.
3. Про затвердження форм звітності № 1-В (книги) (квартальна) "Звіт про випуск книжкової продукції", № 1-В (ЗМІ) (піврічна) "Звіт про випуск продукції друкованих засобів масової інформації" та інструкцій щодо їх заповнення : наказ Держкомтелерадіо від 09.01.2014 № 1. — Режим доступу: <http://comin.kmu.gov.ua>. — Назва з екрана.
4. Сенченко М. Проблеми Книжкової палати України і вітчизняного книговидання — 2012 рік / Микола Сенченко // Вісник Книжкової палати. — 2013. — № 1. — С. 3—7.
5. Друк України (2020) : стат. зб. / уклад. С. Буряк. — Київ : Кн. Палата України, 2021. — 100 с.
6. Звіт про наукову роботу "Розроблення і комплексний аналіз адміністративних даних випуску видань України у 2020—2021 рр." та формування електронних довідково-інформаційних ресурсів / Кн. палата України ; керівник М. І. Сенченко ; викон.: В. Т. Поляков [та ін.]. — Київ, 2021. — 41 с.

Tetiana Zhyhun, Tetiana Ustinnikova

Analysis of the delivery state of Ukrainian publications mandatory copies in 2020

The article contains the results of analytical research on the state of delivery of subjects of publishing and the activities of print media (hereinafter — the media) mandatory copies (hereinafter — MP) of domestic publications in 2020. Indicators characterizing the level of delivery of MP in 2020, is presented in comparison with similar indicators of 2019. The review of the reporting of publishers and editions (other establishments) of printed mass media on release by them of publishing printed matter is also resulted.

Keywords: *database; publishing products; edition; state bibliographic registration of MP; report; reporting; non-periodical publication; mandatory copy; periodical; MP system; the state of delivery of MP; the subject of publishing; the subject of the print media*

References

1. Pro obovyazkovij primirnik dokumentiv : zakon Ukraini vid 9 kvit. 1999 r. № 595-XIV. (1999). *Oficijnij visnik Ukraini*, 18, p. 36.
2. *Pro administrativni pravoporushennya : kodeks Ukraini vid 7 grud. 1984 r. № 8073-X.* (1984). Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>.
3. *Pro zatverdzhennya form zvitnosti № 1-V (knigi) (kvartalna) "Zvit pro vipusk knizhkovoyi produkciji", № 1-V (ZMI) (pivrichna) "Zvit pro vipusk produkciji drukovanih zasobiv masovoyi informaciji" ta instrukcij shodo yih zapovnenmya : nakaz Derzhkomterradio vid 09.01.2014 № 1.* (2014). Available at: <http://comin.kmu.gov.ua>.
4. Senchenko M. (2013). Problemi Knizhkovoyi palati Ukraini i vitchiznyanogo knigovidannya — 2012 rik. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 1, pp. 3—7.
5. Buryak S. (2021). *Druk Ukraini (2020) : stat. zb.* Kyiv: Kn. Palata Ukraini.
6. M. I. Senchenko (kerivnik) and V. T. Polyakov [ta in.]. (vikon.). (2021). *Zvit pro naukovo-doslidnu robotu "Rozroblennya i kompleksnij analiz administrativnih danih vipusku vidan Ukraini u 2020—2021 rr. ta formuvannya elektronnih dovidkovo-informacijnih resursiv" (I kvartal).* Kyiv.

Надійшла до редакції 14 травня 2021 року

РЕЦЕНЗІЇ

Особа в історії: парадигма взаємодії

Славна когорта фахівців медичних бібліотек України :
збірка біографічних нарисів :
до 90-річчя Нац. наук. мед. б-ки
України / уклад.: С. М. На-
уменко, О. М. Кірішева ; наук.
ред. Т. А. Остапенко ; Нац.
наук. мед. б-ка України. —
Київ, 2020. — 192 с.

Бібліотека як заклад культури вбирає в себе різні аспекти суспільного життя, і головною метою її діяльності

є надання громадянам можливості вільно користуватися духовними скарбами, накопиченими у бібліотечних фондах. Проте ці інформаційні багатства не знайдуть шлях до читача без допомоги фахівців, які їх збирають, зберігають і надають у користування, — без бібліотекарів. Історію кожної бібліотеки цікаво вивчати не тільки в загальному ракурсі — як життєпис, ще цікавіше ознайомитися з особами, які його творили.

Саме таким творцям присвячено збірку біографічних нарисів "Славна когорта фахівців медичних бібліотек України", випущену у світ з нагоди 90-річного ювілею Національної наукової медичної бібліотеки України. Видання увійшло до серії "Славні імена української медичної книги: медичні бібліотеки України в особах, документах, бібліографії" та продовжило літопис історії медичних бібліотек України в особах, репрезентований низкою історичних нарисів: "Державна наукова медична бібліотека України" (2002), "Обласні наукові медичні бібліотеки України: Історія. Становлення. Сьогодні" (2005), "Бібліотеки медичних вузів України. Історія. Становлення. Сьогодні" (2010), "Бібліотеки науково-дослідних інститутів Національної академії медичних наук та Міністерства охорони здоров'я України. Історія створення та розвитку" (2014).

Рецензоване видання відкриває звернення від укладачів, де наголошено, що збірка є даниною

пам'яті працівникам медичних бібліотек України, які вже відійшли у вічність та залишили по собі не лише побудовані книгозбірні, по крихтах зібрані фонди, а й добру славу та повагу колег і медичних працівників. У книзі вшановано й нинішніх подвижників бібліотечної справи, популяризаторів медичних знань, які гідно продовжують і збагачують бібліотечні традиції. На нашу думку, ця збірка біографічних нарисів є ще одним важливим кроком у дослідженні історії розвитку мережі медичних бібліотек України.

У вступному слові в. о. генерального директора бібліотеки Тетяни Анатоліївни Остапенко розкрито головну мету видання — репрезентувати широкому загалові біографічні довідки фахівців медичних бібліотек різних рівнів, узагальнити у фактах розмаїття їхнього життя крізь призму поколінь. Кваліфіковані працівники — це найпотужніший потенціал будь-якої установи, і трудова біографія кожного з них є неповторною історією, що складає історію загальну.

Основний інформаційний блок збірки "Славна когорта фахівців медичних бібліотек України" становлять біографічні нариси, що віддзеркалюють головні віхи життєвого та професійного шляху 224 фахівців мережі медичних бібліотек України різних рівнів, які зробили вагомий внесок у становлення та розвиток своїх установ. Особливу увагу приділено професійним досягненням корифеїв бібліотечної справи й творчим здобуткам бібліотечних працівників.

Поміж персоналій, нариси про яких увійшли до збірки, особливої уваги варта постать знаного та авторитетного в бібліотечному світі нашої держави організатора бібліотечної справи, бібліотекознавця, бібліографа Раїси Іванівни Павленко. Від 1958 р. її життя було пов'язано з Республіканською медичною бібліотекою УРСР, де пройшла шлях від бібліотекаря до генерального директора Національної наукової медичної бібліотеки України (1975—2018), а нині перебуває на заслуженому відпочинку. Раїса Іванівна без перебільшення була душею бібліотеки, її колективу та читачів, поміж яких — багато світил української медичної науки та знаних у світі лікарів.